

הרב יהודה אריה שרשבסקי

ראש מחלקת חריג בד"ץ שארית ישראל

תחליפי חלב אם לתינוקות אלרגיים לחלבונים

שאלה הנשאלת רבות: האם תכשיר נוטראמיגן, המיועד לתינוקות רגישים (עפ"ר אלרגיים לחלבונים) ואינו נושא הכשר, מותר בשימוש?

במאמר זה נעמוד על הסיבות שבעטיין נזקקים תינוקות לתכשיר, נעסוק בחשיבות הכשרות שבו, נשווה בינו לבין תכשיר יקר יותר וגדון בדרכי היתר לשימוש להזנת תינוקות הזקוקים לו.

סוגי האלרגיה

אלרגיה הינה תופעה שתחילתה בחדירה של חומר זר לגוף ובהפעלתם כנגדו נוגדנים של מערכת החיסון. החומר הזר והנוגדנים האוחזים בו נצמדים לתאים מסוימים בגוף (תאי מאסט) וגורמים להם להפריש חומרים הגורמים לתופעות שליליות שונות, החל מתופעות קלות ועד לסיכון של ממש.

בתינוקות מסוימים מתגלות תופעות של אלרגיה לאחר שתית רכיבי חלב פרה, כאלו המצויים גם בתחליפי חלב אם חלביים. סוג אחד של תופעות מופיע באופן מיידי אף לאחר שתית כמות קטנה של משקה המכיל רכיבי חלב פרה. התופעות הינן: פריחה, אי שקט, נזלת, שיעול, הקאה וקושי נשימה. סוג זה של תופעות הינו בשל אלרגיה לחלבוני חלב פרה בלבד והן נגרמות ע"י נוגדן מסוג E. באם ברור לרופא שאכן נוגדן זה הוא אחראי לתופעות האלרגיות של התינוק, ניתן להזינו ללא חשש בחלבוני סויה, כאלו המצויים בתחליפי חלב אם צמחיים. ^[1] תחליפי חלב אם צמחיים העומדים תחת השגחות כשרות מהודרות מצויים בשוק. הורים לתינוק הסובל מבעיות אלרגיה לחלבון, בפרט מהסוג המתואר לעיל, חייבים לבקש את הרופא לערוך את הבדיקות הנדרשות לברר האם אכן מדובר באלרגיה בשל פעילות יתר של נוגדן E. באם אכן כן, אין צורך להידרש לתחליפים שיש בהם חששות כשרות כפי שיפורטו בהמשך הדברים. ^[2]

סוג אחר של תופעות אלרגיות, נקרא אלרגיה לחלב מסוג 2. מדובר בהקאות רצופות ובחילות הנמשכות שעות רבות. ההקאות מתרחשות לאחר שתית רכיבי חלב בכמויות משמעותיות (20-30 סמ"ק) והן מתחילות שעה עד 3 שעות לאחר שתית המשקה החלבי ונמשכות עד 48 שעות. התינוק נראה חולה וסובל. לעיתים נגרם גם שלשול היכול להיות דמי. בסוג זה של אלרגיה ההמלצה הרפואית הינה להשתמש במזון המכונה "תת אלרגני" מסוג נוטראמיגן או נאוקייט.

נוטראמיגן (NUTRAMIGEN) מהו

אבקת הנוטראמיגן (כמו גם אבקת הפרג'סטמיל (PREGESTIMIL), כוללות, כמו כל אבקות תחליפי חלב אם: שומנים צמחיים, סוכרים שמקורם בעמילן צמחי, ויטמינים ומינרלים. ייחודן של האבקות הנ"ל הינו בכך שבמקום חלבוני חלב או חלבוני סויה המצויים בתחליפי חלב

אם רגילים, האבקות הללו מכילות חלבון גבינה (קזאין) אשר עבר טיפול מיוחד של פירוק ליחידותיו הבסיסיות, כדלהלן.

האבקות הללו מיוצרות ע"י חברת "מיד ג'ונסון" בארה"ב ובהולנד. רוב מוצרי החברה בארה"ב עומדים תחת כשרות "או יו" (O.U) ואולם בתעודת הכשרות מצוין במפורש שהנוטראמיגן והפרג'סטמיל אינם בהכשר. מוצרי החברה בהולנד עומדים תחת השגחת רבנות הולנד אשר גם היא אינה מעניקה הכשר לשני המוצרים הללו.

דבר המעמיד בנוטראמיגן

החלבונים למיניהם, בחי ובצומח, בנויים משרשרות של יחידות בסיסיות הנקראות "חומצות אמיניות". קיימות 20 חומצות אמיניות אשר סדר הופעתן בשרשרות הינו המאפיין של כל חלבון וחלבון. **אוצר החכמה**

האלרגיה לחלבונים נגרמת ע"י החלבונים בשלמותם, להם נצמדים הנוגדנים. פירוק החלבונים לשרשרות קצרות של חומצות אמיניות ולחומצות אמיניות בודדות מונע את תופעות האלרגיה בקרב תינוקות רבים. מבחינה תזונתית, מאידך, די לגוף בחומצות האמיניות כשלעצמן בכדי לבנות מהן את החלבונים להם הוא זקוק.

תהליך פירוק החלבונים לשרשרות קצרות של חומצות אמיניות ולחומצות אמיניות בודדות נעשה באמצעות אנזימים. האנזימים הינם חומרים המצויים בחי ובצומח שתפקידם לפרק ולבנות חומרים אחרים. פירוק חלבון הגבינה בנוטראמיגן מתבצע ע"י אנזים המופק מלבלב של חזירים אשר בבואו כמגע עם חלבון הגבינה הוא מפרק אותו לשרשרות קצרות של חומצות אמיניות ולחומצות אמיניות בודדות.

האנזים מפרק הקזאין מופרד ממנו לאחר סיום פירוק החלבון. שאריות ממנו נותרות אמנם בין חומרי הנוטראמיגן ואולם יש שישים כנגדן ואין להם כל תפקיד כמוצר הסופי של הנוטראמיגן. הכנסת האנזים למוצר נעשית ככל הנראה ע"י גויים במפעל "מיד ג'ונסון" שבחור"ל, ובכך יש צד היתר בשאלת ביטול איסור לכתחילה. עם זאת, העובדה שחלבון הגבינה הגיע למצב הייחודי באמצעות האנזים הלא כשר, אוסרת לכאורה את חלקי החלבון בהיות האנזים האסור "דבר המעמיד".

יש שצינו שהאנזים כשלעצמו אינו ראוי לאכילה. (ראה לדוגמא במאמרו של הרב יואל רבינוביץ, תהודת כשרות" גליון 34). והנה יש לדון בגדרו של האנזים עפ"י הברייתא בפסחים מ"ד ע"ב: "הפת שעיפשה חייב לבער מפני שראוי לשחקה לחמץ בה כמה עיסות אחרות". הרי שגם איסור שנפסד לא פקיע שמיה אם ראוי הוא להעמיד אוכלים אחרים. אמנם, החזון איש (או"ח סימן קט"ז ס"ק ב' ד"ה "ונראה") כתב: "ונראה דהואיל וראוי לחמץ בה שאמרו חכמים, היינו דווקא בעומד להיות נאכל ע"י התערובת, אבל אם היה עומד להניחו ע"ג העיסה כדי להחמיצה ואח"כ מסירין את השאור ומשליכין לאשפה, כיון דהפת המעופש אינו חוזר לאכילת אדם לעולם פקע איסורו אף שטעמו חוזר לשבח". ("טעמו" הכוונה לשינויים הנגרמים בטעם העיסה החדשה בעקבות החמצתה ולא בטעם העצמי של הפת המעופשת שאינו מתמצה ומשביח בתוככי העיסה). החזו"א מביא ליסוד זה ראיה מדברי הרמ"א (יור"ד סימן פ"ז) שאם עור קיבת

העגלים יבש כעץ מותר ליתנו לחלב ולהעמיד בכך גבינה. ואולם, החזו"א כותב על ראייה זאת: "ומיהו י"ל דבשר בחלב שאני כיון שעדיין הוא היתר וצריך לחול עליו שם בב"ח י"ל כל שהוא עצמו אינו בשר גם טעמו לאו שם בשר עליו, אבל במידי דאיסורא י"ל דלא פקע שם איסור מטעמו כיון דעומד להטעים אחרים ולאכול טעמו. ולפי"ז אם העור של נבילה נטרפה הגבינה אסורה אף שנתייבש". עפ"י חילוקו האחרון של החזו"א האנזים אכן אוסר את החלבון המפורק שבנוטראמיגן אף שבאופן עקרוני מסירים אותו לאחר פעולתו והוא נותר בלתי ראוי לאכילה.

עם זאת, החזו"א (שם ס"ק א' וס"ק ב') מביא מחלוקת ראשונים האם גם כאשר האיסור נפסד מאכילת כלב נותר הוא באיסורו משום שמיועד הוא להעמיד מאכלים ראויים לאכילה. בדעת המ"מ והר"ן לומד החזו"א שבנפסד מא"כ אף בעומד לחמץ פקע האיסור. באם טעמו הגרוע של האנזים מוגדר כנפסד מאכילת כלב, אין בהעמדתו איסור לדעת המ"מ והר"ן.

עוד יש לדון בגדרי עומד לחמץ, באופן בו מיצוי האנזים אכן נעשה על דעת להעמיד בו גבינות, ואולם בהיותו בלבלב החזיר היה הוא נפסד, שאינו עומד להעמיד מאכלים. מיהו אפשר דכל עוד לא מוצה האנזים, נידון הוא אנב כלל גוף החיה הטמאה שבתוכו הוא נמצא, ואין לדונו כנפסד. ראייה לדבר מהא דאיתא בספרא (פרשת שמני על פסוק ח' בפרק י"א "מבשרם לא תאכלו"): "מבשרם ולא מן העצמות ולא מן הגידים ולא מן הטלפים שלהם". הרמב"ם (פרק ד' מהל' מאכ"א הל' י"ח) כותב אודות אברים אלו: "אע"פ שהוא אסור הרי זה פטור מפני שאין אלו ראויין לאכילה". למרות שאינם ראויים לאכילה בעיני דרשה מיוחדת להיתרם, ושמא משום שכיון שבהיותם חלק מהנבילה אינם ראויים לאכילה, אין בהם את ההיתר הכללי של דבר שאינו ראוי לאכילה (נבילה שאינה ראויה לגר) שהינו באיסור שנשתנה. שמם של העצמות והגידים כחלק מהנבילה קיים גם שנתפרדו ממנה, בהיותם ניכרים כחלק מבעל החיים ממנו באו. האנזים, שלא נתמעט מהפסוק, יהיה כשלעצמו אסור מדאורייתא אף אם נפסד הוא מאכילת כלב בהיותו חלק מהחיה הטמאה. לאחר שפרש, בתהליך מיצוי יזום, אף אם שם החיה הטמאה כבר אינו עליו מפני שמוצאו אינו ניכר כקרניים וטלפיים, מ"מ הריהו מיועד להינתן במאכל בדומה לעור הנבילה המיובש ע"מ לייצר באמצעותו גבינה.

אוצר החכמה

איסור גבינת עכו"ם בחלבון הגבינה

הנוטראמיגן הנמכר בארץ ישראל מיוצר במפעל ג'ונסון בהולנד. הרב אליעזר מרסן, ראש מערכת הכשרות של רבנות הולנד, מסר לנו כי חלבון הגבינה המשמש את הייצור בהולנד הינו הקואינט, כלומר: חלבון ששקע מן החלב בעקבות החמצת החלב ולא באמצעות פעילות של החומר רנט המשמש לייצור גבינות קשות מחלב. הסיבה שנאמרה בגמרא לאיסור גבינת עכו"ם הינה החשש להעמדת הגבינה באמצעות קיבת נבילה בה מצוי החומר המגבן רנט.

שאלת איסור גבינת נכרים של גבינה שהועמדה באמצעות חומצה הוצגה על ידינו בגליון כ"ו של כתב העת "גלאט" (תשע"ב). מדובר בתהליך גיבון שונה מזה של הרנט אשר אינו יכול להביא את הגבן למצב של גבינה קשה. כמו"כ מדובר בתהליך היכול להתרחש ללא התערבות חיצונית מפני שהחלב מחמץ מעצמו במשך הזמן. הבאנו את דברי ערוך השולחן (סימן קט"ו סעיף ט"ז) שכתב להדיא שאף גבינה שאין בה העמדה כלל נאסרה בגזירת גבינת עכו"ם דהוי דבר שבמנין. מאידך, הרבה אחרונים כתבו שלכותח נכרים אין דין גבינת עכו"ם

אוצר החכמה

ולדעת הבית מאיר (סימן קי"ב סעיף י"ד) הכוונה לזוייערמילך שהוא מין גבינה. ואולם לדברי החכמ"א הכותח אינו גבינה אלא סמענטא שהוא חלק ממי החלב הנותרים לאחר שיקוע הגבן. ה"חלקת בנימין" (סימן קט"ו סעיף ב' באורים ד"ה "העמידה") שהביא את הדברים הביא לבסוף את דברי הורב"ז (סימן ב' אלפים רצ"א) שליוגורט יש דין גבינת נוכרים. היוגורט מועמד ע"י חידקים היוצרים בו חומצה ודינו לכאורה כדין גבינות רכות. הגר"מ פינשטיין זצ"ל (יור"ד חלק ב' סימן מ"ח) הסתפק בדין גבינה רכה.

לעומת חלבון הקואין החומצתי בו נעשה שימוש בהולנד, ל-O.U. המעניק הכשר לחברת "מיד ג'ונסון" בארה"ב לא היה מידע ברור האם מדובר בקואין שהועמד ע"י חומצה אובקואין שהופרד מן החלב ע"י החומר המגבן רנט שהינו גבינת נוכרים לכ"ע.

אבקת הנאוקייט (NEOCATE)

למרבית הילדים האלרגיים לחלב פרה הנוטרימגן אכן מהווה פיתרון ואולם יש ילדים המגיבים תגובות אלרגיות קשות גם לתכשיר זה. תכשיר יעיל יותר כנגד האלרגיה לחלב הינו הנאוקייט הנקי לחלוטין מחלבונים ומחלקי חלבונים. במקום החלבונים מכיל הנאוקייט את אבני הבנין של החלבונים, החומצות האמיניות, כשהן נבדלות לחלוטין זו מזו. הנדון הכשרותי הינו אפוא בדרך הפקתן של החומצות הללו.

מספר חומצות אמיניות ידועות כניתנות להפקה תעשייתית מפירוק חלבונים טבעיים שמקורם מן החי. הרוקת ר' אברהם אדלר מגייטסהד, אשר בדק את הנאוקייט עם היצרן באנגליה (חברת NUTRICIA) מסר בשם היצרן כי 3 מבין החומצות האמיניות עלולות להיות מופקות מנוצות של בעלי חיים.

מידע זה אינו ברור דיו מפני שמבין רכיבי הנאוקייט רק ציסטין עלול להיות מופק מנוצות של בעלי חיים (הציסטין מופק מחלבון קרטין המצוי בנוצות ושערות ומפיקים אותו גם משער אדם). מ"מ מבין החומצות האמיניות שבנאוקייט חומצות העלולות להיות מופקות מחלבונים מן החי הינן: לאוצין, ציסטין, פרולין, טירוזין וסרין. בעיקר שכיחה הפקה ממקור מן החי של ציסטין ופרולין. החששות בציסטין הינן בליעה מנבלות כאשר שוטפים את העופות במים חמים בטרם המריטה וכן חשש תקרובת ע"ז בשער מהודו. הפרולין עלול להיות מופק מג'לטין.

100 מ"ל משקה נאוקייט לאחר ההכנה כולל 15.3 ג' אבקה. את רכיבי החומצות האמיניות חישובנו ע"פ כמותם ב100 מ"ל חלב אם: ציסטין 41 מ"ג, פרולין 80 מ"ג, לאוצין 228 מ"ג, טירוזין 73 מ"ג וסרין 69 מ"ג. שיעור 1:61 מהאבקה ב100 מ"ל משקה הינו 251 מ"ג. באם נצרף את כל החומצות הבעיות ביחד, בהנחה שכולן משם איסור אחד, נגיע ל-491 מ"ג, כמות שאינה בטלה ב-60 באבקה אך בטלה ב-60 במשקה עצמו. (בעיות חג"ג וביטול לכתחילה של ספק איסור). אמנם, אם נחוש רק לחומצות שהחשש בהן שכיח, ציסטין ופרולין, הרי שמדובר רק ב121 מ"ג – כמות הבטלה ב-60 כבר באבקה. עם זאת יתכן ובדרך הכנת האבקה מערבים את כל החומצות האמיניות שכמותן כ-1500 מ"ג ובכך נאסרה האבקה מדין חג"ג.

אמנם, סדר הייצור במוצרים הינו בר"כ סוד מסחרי ולפנינו נדון של ספק חג"ג. הרמ"א (יור"ד סימן צ"ט סעיף ה') פסק שאף במקום שניתן לחקור האם האיסור ניתן לתערובת כשהיה

כבר שישים כנגדו או קודם לכן לא נהגו לעשות כן וכאשר באה לפני החכם תערוכת שיש בה שישים כנגד האיסור הוא מתירה.

תכשיר הנוטראמיגן כולל בנוסף לחלבוני גבינה מפורקים, גם תוספת של מספר חומצות אמיניות ובהן ציסטאין (שמקורה בציסטין) וטירוזין. סך חומצה אמינית אלו ודאי בטל ב-60. עם זאת, גם אם אכן מדובר בביטול איסורים ע"י גוי שלא עבור ישראל באופן שאין בכך בעיית ביטול איסורים עדיין אין היתרן של תערובות שכאלו לכ"ע, באם מדובר באיסור בחומצה האמינית עצמה ולא בטעם איסור הבלוע בה. שכן הרשב"א בתשובה (חלק ג' סימן רי"ד) אסר תערובת איסור הבטל ב-60 אף אם אין בכך ביטול איסור לכתחילה באם עיקרו בכך. הנודע ביהודה (מהדו"ת סימן נ"ו) הכריע שלא כהרשב"א, אך המ"ב (סימן תמ"ז ס"ק י"ד) נקט כדבריו. ^{האוצר החכמה} (הרחבנו בזה במאמר ב"ישורון" כרך ל"ב ניסן תשע"ה).

הערפת השימוש בנאוקייט על נוטראמיגן

לאור הנתונים דלעיל נראה שיש להעדיף את השימוש באבקת הנאוקייט, אשר חששות האיסור שבה ככל הנראה בטלים ב-60, על פני הנוטראמיגן אשר האיסורים שבו הינם ודאיים ואינם בטלים ב-60. ואולם קיים הבדל משמעותי בעלויות של שתי האבקות.

עפ"י נתונים שקבלנו מאחת מקופות החולים, אבקת נאוקייט הנרכשת בקניה חופשית בבית מרקחת פרטי עולה כ-620 ש"ח. מחיר אבקה הנרכשת בקופ"ח עפ"י מרשם רופא הינו כ-310 ש"ח. מחיר אבקת נאוקייט הניתנת ע"י רופא לבציה אשר הנאוקייט מיועד לה עפ"י סל התרופות הינו כ-120 ש"ח. מאידך, מחיר אבקת נוטראמיגן בקניה חופשית הינו כ-120 ש"ח. מחיר בבית מרקחת של קופ"ח עפ"י מרשם רופא הינו כ-60 ש"ח ומחיר סל התרופות הינו 30 ש"ח. (יש סוג נוסף של נאוקייט הנקרא LCP המיועד לתינוקות קטנים אשר מחירו זול יותר). באם מבחינה רפואית התינוק יכול להסתפק בנוטראמיגן קיימת בעיה באפשרות הרופא לרשום ^{האוצר החכמה} עבדו נאוקייט והדבר מגדיל את פער המחירים.

קודם שנדון האם חייבים להשקיע ממון רב בנאוקייט נדון בהיתר השימוש בנוטראמיגן כשלעצמו. בטרם הוכנסו תחליפי חלב אם אלו לשימוש ניזונו תינוקות שסבלו מאלרגיה לחלבונים מדיאטות מיוחדות על בסיס פירות. כיום אין לצוותים הרפואיים ניסיון עם דיאטות אלו ונראה שההזנה בדרך זאת אינה מעשית.

האיסורים שבנוטראמיגן הינם כאמור גבינת נכרים, איסור שאינו ודאי באם מדובר בחלבון גבינה שהתגבן ע"י חומצה (Acid Casein), ואיסור דבר המעמיד כאשר החלבון במצבו הייחודי הועמד ע"י אנזים שמקורו מלבלב חזיר. איסור גבינת נכרים הינו איסור דרבנן. לענין דבר המעמיד איתא בשו"ע הרב (קונטרס אחרון סימן תמ"ב אות ט'): "וכן דבר המעמיד אף שיש ס' לבטלו מן התורה לרוב הפוסקים כמ"ש הפרי חדש והחק יעקב מ"מ כיון שמדברי סופרים אינו בטל וכו'". כאמור לעיל, הנוטראמיגן מיועד לבעיות אלרגיה אשר בחלקן הינן בעיות קלות יחסית. באו"ח סימן שכ"ח סעיף י"ז כתב הרמ"א: מותר לומר לאינו יהודי לעשות תבשיל לקטן שאין לו מה לאכול דסתם צרכי קטן כחולה שאב"ס דמי". בסעיף י"ט כתב המחבר: "חולה שאב"ס מותר בבישול אינם יהודים". על זאת כתב המ"ב (ס"ק ס"ג): "ואע"ג דשאר איסור

דרכון אסור לחולה שאב"ס לאכול ולשתות כדאיתא ביור"ד סימן קנ"ה שאני בישול אינם יהודים וכו'". עפ"ז אין מקום להתיר האכלת תינוק בנוטראמיגן באם אין חשש סכנה, ואף אם כן, יש לדון האם חייב בהוצאה כבדה המתחייבת מהעדפת נאוקייט.

אמנם, החזון איש (או"ח סימן נ"ט אות ד') כתב על דברי שו"ע אלו: "נראה דאיירי ברעבון של שעה מועטת דודאי לית בו סכנה, ומ"מ מותר שבות, אבל רעבון של זמן שרגילין להקפיד עליו חשיבא סכנה, ובזמננו שמצוי מאד חלאים מתרגשות בתינוקות נראה דכל שיש ספק שיגרום לו קלקול מעיים לעצור או לשלשל, או גרם כאב מעיים, או חום כל שהו, הוא בכלל ספק סכנה, שכל קלקול אפשר שיגרום חולי וכל חולי ספק סכנה. ואפשר דכוונת השו"ע ביש לו מה להאכילו אבל כפי הצורך יש להאכילו תבשיל שזהו מזונו הטוב וגם בזה מתירין שבות של אמירה לנכרי, אבל גם בזה בזמננו הוי חסרון התבשיל גורם לקלקול מעיים, ואם יודעים בנסיון או ע"פ הרופאים שגורם קלקול במעיים יש לחשבו לספק סכנה ומי שמיקל בדבר אין מזניחין אותו". במקום אחר (הערות לחוברת אורות טיפול בתינוק בשבת) כתב החזו"א שאין לשנות במזון התינוק כי הדבר גורם לו לצער והצער גורם לחום או להפרעת שינה הגורמת לחום או לקלקול מעיים. עפ"י דברי החזו"א נראה שמרבית המקרים בהם התינוק אלרגי לחלבון מוגדר הוא כחולה שיש בו סכנה. השאלה הינה אפוא האם במקום סכנה חייבים לשאת בהוצאות הגדולות של הזנת התינוק בנאוקייט.

[אזהרה 1234567](#)

מאכלות אסורות לחולה שיש בו סכנה: הותרה או דחויה

יור"ד סימן קנ"ה סעיף ג': "בשאר איסורים מתרפאים במקום סכנה אפילו דרך הנאתן". רמ"א: "ואין מתירין שום דבר איסור לחולה אם יוכל לעשות הרפואה בהיתר כמו באיסור אע"פ שצריך לשהות קצת קודם שימצא ההיתר מאחר שאין סכנה בדבר". ביאור הגר"א אות כ"ד: "דקיי"ל דשבת דחוויה היא אצל פיקוח נפש ולא הותרה כמ"ש הרמב"ם ברפ"ב דשבת". לשון הרמב"ם אותו מציין הגר"א: "דחוויה היא שבת אצל סכנת נפשות כשאר כל המצוות". מקורו של המושג "דחוויה", כפי שמביא הכסף משנה במקום, הינו בפסחים דף ע"ז ע"א: "סבריה דלכולי עלמא טומאה דחוויה היא בציבור ובעינן ציץ לרצות". רש"י: "דחוויה – אע"ג דאכשרה רחמנא למיתי בטומאה לא היתר גמור הוא אלא היכא דלא מישתכחי טהורין וכו'".

אמנם בספר אורחות שבת חלק ב' עמ' רל"ג במבוא לענין "שבת דחוויה אצל פיקוח נפש", נכתב: "וכיון שדעת רוב הראשונים דשבת דחוויה אצל פיקוח לכן יש להשתדל לעשות את הדברים בהיתר ע"מ לחסוך במלאכות אף אם הדבר כרוך במאמץ, אמנם אין צריך להתאמץ באופן חריג לצורך זה". בהערה מ"ב שם הביאו מספר תורות היולדת שהביא מדברי הרמב"ם פ"ד מביאת מקדש הל' י"ד שאף למ"ד טומאה דחוויה בציבור וצריך לחזור אחר כהנים טהורים מ"מ א"צ להביא כהנים טהורים מחוץ לירושלים. **אוצר החכמה**

לאור זאת נראה שגם בנר"ד אין חובה להכנס לעול כספי כבר בכדי להעריך את הנאוקייט ע"פ הנוטראמיגן. מה גם שהנאוקייט אינו ודאי מותר לכו"ע כמבואר לעיל. כן הנחתי הגר"צ ובר שליט"א להשיב לפונים למוקד התרופות של "שארית ישראל" השואלים האם מותר להזין את התינוקות הזקוקים לכך בנוטראמיגן.